

ราคากลางงานจ้างก่อสร้าง

การจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบพัสดุ^๑ เพื่อให้ได้พัสดุตรงตามความต้องการ และราคาเหมาะสม สิ่งที่จะบ่งบอกว่าได้พัสดุตรงตามความต้องการ คือ Spec สำหรับราคาที่เหมาะสม จะมีราคากลางของทางราชการที่กำหนด(ถ้ามี) เพื่อใช้เป็นฐานในการพิจารณาจัดซื้อ/จัดจ้าง ซึ่งเดิมสำนักงานงบประมาณเป็นผู้กำหนดราคามาตรฐานครุภัณฑ์ แต่ปัจจุบันก็เริ่มมีการผ่อนคลาย โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนด เช่น คอมพิวเตอร์กำหนดราคากลางโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับราคาวัสดุ ระเบียบพัสดุ ไม่ได้กำหนดราคากลางไว้ แต่กระทรวงการคลังให้พิจารณาอนุมัติเบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็นเหมาะสมและประหยัด ในการดำเนินการตามระเบียบพัสดุ จึงใช้ราคาที่จัดซื้อครั้งก่อนของวัสดุประเภทเดียวกันเป็นข้อมูลในการพิจารณา ทั้งนี้เพื่อให้ได้วัสดุ/ครุภัณฑ์ที่ดีและราคาเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ที่ได้มา

ที่มาของราคากลางงานก่อสร้าง

การจัดจ้างงานก่อสร้าง ก็มีราคากลางของงานก่อสร้างเช่นเดียวกัน แต่มีที่มาจากมติกรม. ฉบับแรกเมื่อ 12 มิถุนายน 2522 แจ่งตามนัยหนังสือ ที่ สร 0203 / ว 100 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2522 ที่ให้ความเห็นชอบตามที่สมาคมช่างเหมาไทยได้เสนอขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักในทางปฏิบัติ ซึ่งต่อมาเราได้อำนาจเรื่องราคากลางงานก่อสร้างตามมติกรม. มาตรการป้องกันการสมยอมกันเสนอราคา ที่ ป.ป.ป.เสนอ รวม 8 มาตรการ ตามนัยหนังสือที่ นร 0202 / ว 1 ลงวันที่ 3 มกราคม 2537 ซึ่งหลักการคำนวณถอดแบบราคากลางยังคงใช้ตาม ว 100 แต่มีการปรับปรุงในรายละเอียดปลีกย่อยเรื่อยมาเป็นระยะๆ

ทำไมจึงต้องมีราคากลางงานก่อสร้าง

การถอดแบบคำนวณราคากลางงานก่อสร้าง เป็นการแสดงรายละเอียดของปริมาณและราคาวัสดุ ค่าแรงงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งก่อสร้างแต่ละประเภท (มีหลากหลาย และขนาดเล็กใหญ่ตามมูลค่าของงาน) วิธีการคำนวณถอดแบบราคากลางตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดทำให้การคำนวณราคากลางงานก่อสร้างเป็นทิศทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความเป็นธรรม ทั้งหน่วยงานที่จัดจ้าง และผู้รับจ้าง กล่าวคือ

1. เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณาเปรียบเทียบกับราคาของผู้รับจ้างเสนอ ให้ความเชื่อมั่นเบื้องต้นว่าราคาของผู้รับจ้างเสนอ มีความสมเหตุสมผลในการเสนอรายละเอียดของวัสดุและแรงงาน เพื่อให้ได้งานก่อสร้างตรงตามความต้องการ คือ ตามแบบรูปรายการของงานก่อสร้างแต่ละประเภท และงานที่ได้มีความมั่นคงแข็งแรงตามมาตรฐานงานก่อสร้าง หากมีการดำเนินการก่อสร้างตามรายละเอียดของวัสดุตามที่เสนอ
2. ใช้เป็นเกณฑ์ในการต่อรองราคา เนื่องจากการคำนวณราคากลางโดยวิธีถอดแบบ จะมีรายละเอียดของวัสดุก่อสร้างและราคาในแต่ละส่วนงานย่อย ได้แก่ งานฐานราก งานโครงสร้าง และอื่นๆ ที่จะสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการต่อรองราคาได้
3. ใช้เป็นฐานข้อมูลในการขอเพิ่มวงเงินค่าก่อสร้างได้ ในกรณีซึ่งงบประมาณที่ได้รับน้อยกว่าราคา

^๑ ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ถึง ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2545

กลางที่ถอดแบบได้ เนื่องจากสามารถแสดงส่วนต่างที่มีนัยสำคัญที่มีผลทำให้ไม่อาจหาผู้รับจ้างได้

การจัดทำราคากลางงานก่อสร้างอย่างไร

หลักเกณฑ์การคำนวณราคากลางงานก่อสร้าง^๓ คือ

1. คำนวณตามปริมาณวัสดุและแรงงาน จากการถอดแบบรูปรายการของสิ่งก่อสร้างแต่ละประเภท
2. ใช้ข้อมูลราคาจากแหล่งต่างๆที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ราคาวัสดุก่อสร้าง ใช้ตัวเลขที่กระทรวงพาณิชย์จัดทำและเผยแพร่เป็นรายเดือน

(ในระดับจังหวัดขอได้จากพาณิชย์จังหวัด)

2.2 ราคาค่าแรงงาน ใช้ข้อมูลจากกระทรวงแรงงาน หรือแรงงานจังหวัด^๔

2.3 การคิดค่าอำนวยการ ดำเนินการ กำไร ภาษี เปลี่ยนมาใช้ Factor F^๕ ซึ่งจัดทำเป็นตารางสำเร็จรูปให้เลือกใช้งานตามประเภทของงานก่อสร้าง ซึ่งมี 3 ประเภท ได้แก่ งานทาง งานชลประทาน และงานก่อสร้าง ซึ่งแต่ละประเภทก็จะมี ตาราง Factor F ที่มีความแตกต่างกันในส่วนของอัตราเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกันผลงาน ดอกเบี้ยเงินกู้ และภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามมูลค่าของงานก่อสร้าง ซึ่งหน่วยงานของ สฟฐ. ในปัจจุบันจะใช้ตาราง Factor F ที่มีอัตรา เงินจ่ายล่วงหน้า 0 % เงินประกันผลงาน 0 % ดอกเบี้ยเงินกู้ 6 % ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 %^๖

การใช้ อัตรา Factor F ไດ นอกจากเลือกใช้ให้ถูกต้องตามประเภทของงานและอัตราค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้ว ยังต้องเลือกใช้อัตราให้ตรงกับระดับของวงเงินมูลค่างานก่อสร้างที่ถอดแบบคำนวณค่าวัสดุและแรงงานที่ได้ และเมื่อคำนวณค่าใช้จ่ายอำนวยการแล้วจึงรวมมูลค่าของ ค่าครุภัณฑ์ (ถ้ามี) เป็นลำดับสุดท้าย (รายการครุภัณฑ์ที่ประกอบการก่อสร้าง เช่น โต๊ะ-เก้าอี้ นักเรียน /ครู กระดานดำ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น)

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคำนวณราคากลาง เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมราคากลาง^๗

ผู้มีหน้าที่จัดทำราคากลางงานก่อสร้าง

คณะกรรมการกำหนดราคากลาง^๘ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการตามระเบียบพัสดุฯ เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำราคากลาง ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป โดยปกติให้แต่งตั้งจากข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป และควรแต่งตั้งผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับประมาณการร่วมเป็นกรรมการด้วย และในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการจะแต่งตั้งบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้^๙

^๓ หนังสือ ที่ สร 0203 / ว100 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2522

^๔ หนังสือคู่มือการปฏิบัติงานจ้างก่อสร้างระดับโรงเรียน ของ สปช. จัดพิมพ์ พ.ศ. 2544

^๕ หนังสือที่ สร 0203/ ว 121 ลงวันที่ 30 กรกฎาคม 2535

^๖ หนังสือ สฟฐ. คู่มือประมาณราคางานก่อสร้าง ปี 2547-2548 ของ สฟฐ.

^๗ หนังสือ ที่ นร 1305 / 12514 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2540

^๘ หนังสือที่ นร 0202/ ว 1 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2537

^๙ หนังสือที่ นร 1204 / 5692 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2537

ทั้งนี้ ป.ป. ได้เสนอ แนวทางการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคคลากรในการคำนวณถอดแบบราคากลางไว้ในมาตรการ ป้องกันหรือลดโอกาสในการสมยอมกันเสนอราคา^{๑๐} โดยกำหนดให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณที่ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นได้ออกแบบสร้างอาคารให้ ก็ให้กำหนดด้วยว่าให้หน่วยงานนั้น ถอดแบบรูปรายการและคำนวณราคากลางให้ด้วย ซึ่งวิธีนี้ให้ใช้กรณีจ้างเอกชนเป็นผู้ออกแบบด้วย ราคากลางและรายละเอียดของการถอดแบบ ให้คณะกรรมการกำหนดราคากลางนำไปดำเนินการต่อในการจัดจ้าง

จากหลักการการคำนวณถอดแบบราคากลาง และหน้าที่ของคณะกรรมการกำหนดราคากลาง ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดทำราคากลางจึงเป็นราคากลาง ณ ท้องถิ่น เนื่องจากราคาวัสดุและแรงงานที่ใช้คำนวณมีการเปลี่ยนแปลงได้ตาม ระยะเวลา หรือ จังหวัด ที่มีการประกาศใช้ และการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้าง ทำให้หน่วยงานที่จัดจ้าง เช่น สถานศึกษา ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลางเช่นกัน ซึ่งในทางปฏิบัติ หากไม่สามารถถอดแบบคำนวณราคากลางงานก่อสร้างได้เอง แต่นำราคากลางของงานก่อสร้างของทางราชการที่มีการเผยแพร่มาใช้ จะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้ตรงตามประเภทของงานก่อสร้าง โดยพิจารณาราคาวัสดุ และค่าแรงงาน ใหม่ ให้สอดคล้อง กับท้องถิ่น ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาการจัดจ้างที่ต่างออกไปจากตัวอย่างที่ได้นำมาใช้ แต่หากเห็นว่า สามารถสำเนาราคากลางของทางราชการนั้นๆมาใช้เป็นราคากลางงานก่อสร้าง ณ ท้องถิ่น ได้โดยไม่มีการปรับควรระบุเหตุผลการตัดสินใจให้ชัดเจนด้วย

ทั้งนี้ สพฐ. ได้มีการจัดทำคู่มือประมาณราคางานก่อสร้างฯ ปีงบประมาณ 2547 - 2548 ให้เลือกใช้ ในการคำนวณราคาวัสดุและแรงงาน ซึ่งตัวเลขต่างๆใช้เกณฑ์ของสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ประจำเดือน กุมภาพันธ์ 2547 และบัญชีแรงงานของสำนักงบประมาณ ปี 2546 ค่า Factor F ใช้หลักเกณฑ์การกำหนดราคากลางก่อสร้างตามหนังสือ ที่ นร 0205 / ว 199 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2546

การนำไปใช้งาน

1. การจัดจ้างงานก่อสร้าง ที่ต้องมีการคำนวณราคากลาง เดิมให้ดำเนินการสำหรับการก่อสร้างที่มีวงเงินตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป แต่ต่อมา ตั้งแต่ 1 ส.ค.37 การคำนวณราคากลางใช้กับงานก่อสร้างทุกระดับราคา^{๑๑} และมาตรการป้องกันการสมยอมกันเสนอราคา กำหนดให้เปิดเผยราคากลางไว้ในประกาศสอบราคาหรือประกวดราคา^{๑๒} จึงต้องดำเนินการคำนวณราคากลางให้แล้วเสร็จก่อนการประกาศฯ และการเปิดเผยในประกาศฯ ให้เปิดเผยเฉพาะยอดเงินรวมของราคากลาง หากผู้เสนอราคายื่นขอทราบรายละเอียดการคำนวณถอดแบบราคากลางของทางราชการสามารถใช้สิทธิขอเปิดเผยข้อมูลได้ตามขั้นตอนและวิธีการที่ พรบ. ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 กำหนด^{๑๓}

2. การพิจารณาเปรียบเทียบราคากลางตามใบแจ้งปริมาณงานและราคาของผู้เสนอราคา มี 2 ประเด็นซึ่งต่างขั้นตอน ซึ่งหากเป็นการจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา ผู้ทำหน้าที่พิจารณาจะต่างกันด้วย คือ

2.1 การพิจารณาในภาพกว้างของการเสนอประมาณการตามใบแจ้งปริมาณงานและราคาของผู้เสนอราคา ว่ามีข้อมูลรายการก่อสร้างครบถ้วนและมีการคำนวณเลขถูกต้อง หากขาดรายละเอียดที่มีผลทำให้ไม่

^{๑๐} หนังสือ ที่ นร 0103 / 24724 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2540

^{๑๑} หนังสือ ที่ นร 0202 / ว 1 ลงวันที่ 3 มกราคม 2537

^{๑๒} หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0205 / ว 12 ลงวันที่ 13 มกราคม 2541

^{๑๓} หนังสือ ที่ นร 1305 / ว 9628 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2542

สามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบกับราคากลางได้ ถือว่าการเสนอราคาของรายนั้นปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญที่ไม่อาจผ่อนปรนได้⁴ เป็นขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติทั่วไป

2.2 การพิจารณาด้านราคา คัดเลือกจากรายที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขของประกาศฯ และเสนอราคาต่ำสุด และเมื่อคัดเลือกได้ผู้รับจ้างแล้ว ต้องนำไปแจ้งปริมาณงานและราคามาพิจารณาเปรียบเทียบกับราคากลางงานก่อสร้างที่คำนวณถอดแบบไว้ โดยพิจารณาเปรียบเทียบในรายการที่เป็นหัวข้อใหญ่ ซึ่งหากพบรายการที่เสนอราคาผิดปกติ ให้เรียกผู้เสนอราคารายที่ได้รับการคัดเลือกมาเจรจาปรับแก้ไขในรายการที่ผิดปกติและมีค่าสูง⁵ ซึ่งการปรับแก้ไข อาจมีผลให้ปรับเพิ่ม-ลดในรายการอื่น แต่ไม่มีผลทำให้ยอดเงินรวมที่ได้เสนอราคาไว้สูงขึ้นได้⁶

3. การทำสัญญา เป็นนิติกรรมที่มีผลบังคับใช้ผูกพันทางกฎหมายทั้งผู้จ้างและผู้รับจ้าง เงื่อนไขของสัญญาจึงต้องสอดคล้องกับประกาศฯที่ได้มีการดำเนินการจัดจ้าง ดังนั้นการนำแบบฟอร์มสัญญาจ้างมาใช้งานต้องมีการสอบทานในรายละเอียด กำหนดเงื่อนไขเฉพาะที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องใช้เท่านั้น นอกจากนี้

3.1 เอกสารแนบท้ายสัญญา ใบแจ้งปริมาณงานและราคาของผู้รับจ้าง ที่ได้รับการพิจารณาเปรียบเทียบกับราคากลาง และมีการเจรจาให้แก้ไขตรงกันแล้ว จะถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาซึ่งจะสอดคล้องกับแบบรูปรายการ และมาตรฐานงานก่อสร้าง ซึ่งกำหนดให้เป็นเอกสารแนบท้ายสัญญาด้วย

กรณีไม่มีการพิจารณาเปรียบเทียบใบแจ้งปริมาณงานและราคา และผู้รับจ้างเสนอราคาผิดปกติ ที่มีผลให้ราชการเสียหาย การบังคับใช้ตามสัญญาอาจเกิดข้อโต้แย้ง ที่ไม่อาจโต้แย้งกับผู้รับจ้างได้

3.2 รูปแบบของสัญญา เป็นสัญญาแบบปรับราคาได้ (ค่า K) ตามมติ ครม. เรื่องการพิจารณาช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพงานก่อสร้าง แจ้งตามนัยหนังสือ ที่ นร 0203 / ว 109 ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2532

วงจรกิจจาดำเนินงานก่อสร้าง

ขั้นตอนของการจัดจ้างตามระเบียบพัสดุฯ มีดังนี้

1. การเตรียมการ

1.1 ตรวจสอบแผนการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อให้ทราบประเภทงานก่อสร้างที่ต้องดำเนินการ ระยะเวลาที่ต้องการ แหล่งเงิน และวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง หรือขอบเขตอำนาจการดำเนินการ

1.2 ตรวจสอบแหล่งเงิน เพื่อให้มั่นใจว่ามีเงินที่จะดำเนินการก่อนผูกพันได้

1.3 จัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ตามหลักเกณฑ์ที่มติ ครม.กำหนด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลางเพื่อดำเนินการ

1.4 กำหนดวิธีจ้าง โดยพิจารณาจากวงเงินที่จะดำเนินการจัดจ้าง มี 6 วิธี ได้แก่ วิธีตกลงราคา วิธีสอบราคา วิธีประกวดราคา วิธีพิเศษ วิธีกรณีพิเศษ และวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

1.5 แต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆที่เกี่ยวข้อง

1.6 จัดทำรายงานขอจ้างเพื่อขอความเห็นชอบจัดจ้าง

⁴ หนังสือด่วนที่สุด ที่ นร (กวพ) 1305 / 7878 ลงวันที่ 6 กันยายน 2542

⁵ หนังสือ ที่ สร 0203 / ว 100 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2522

⁶ หนังสือ ด่วนมาก ที่ นร (กวพ) 1204 / 11927 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2538

2. การดำเนินการจ้างตามระเบียบพัสดุฯ รายละเอียดขึ้นกับวิธีการจัดจ้าง

2.1 จัดทำประกาศฯ โดยเปิดเผยแพร่ราคากลางไว้ในประกาศฯ และเกณฑ์การพิจารณา(หากราคากลางและวงเงินงบประมาณที่มีแตกต่างกัน)

2.2 ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เสนอราคา

- คุณสมบัติทั่วไปตรงตามเงื่อนไขของประกาศฯ และไม่มีการขี้

- พิจารณาด้านราคา โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาราคารายที่มีคุณสมบัติถูกต้องและเสนอราคาต่ำสุด ซึ่งไม่เกินราคากลางหรือวงเงินงบประมาณแล้วแต่อย่างใดจะต่ำกว่า

- พิจารณาเปรียบเทียบรายการก่อสร้างที่ผู้ได้รับการคัดเลือกราคาเสนอเปรียบเทียบกับราคากลางที่ถอดแบบได้

2.3 สรุปผลการพิจารณาเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติจัดจ้าง

3. การทำสัญญา

- เงื่อนไขต่างๆ สอดคล้องกับประกาศฯ

- เอกสารแนบท้ายสัญญาสอดคล้องกัน

4. การควบคุมงานและตรวจการจ้าง

- วัสดุที่ใช้ตรงตามที่เสนอ และได้งานที่มีความมั่นคงแข็งแรงตามมาตรฐานงานก่อสร้าง

- ได้งานก่อสร้างที่ตรงตามแบบรูปรายการกำหนด

5. การเบิกจ่าย ตามวงงานที่กำหนดในสัญญา และมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว

ปัญหาเกี่ยวกับราคากลางที่เคยเกิดและถูกหักหัวง

1. ไม่ได้จัดทำราคากลางงานก่อสร้าง ของทางราชการ

2. จัดทำแต่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่มีติ ครม.กำหนด ดังนี้

2.1 ใช้อัตรา Factor F ไม่ถูกต้อง

2.2 คำนวณ Factor F โดยนำครุภัณฑ์มาคำนวณ Factor F ด้วย

3. จัดทำแต่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ กล่าวคือ

3.1 ราคากลางที่ถอดแบบได้ สูงกว่าวงเงินงบประมาณที่มี จึงนำวงเงินงบประมาณมากำหนดเป็นราคากลางในการประกาศฯจัดจ้างงานก่อสร้าง

3.2 ไม่ได้พิจารณาเปรียบเทียบราคากลางกับใบแจ้งปริมาณงานที่ผู้รับจ้างเสนอ ทำให้ถูกหักหัวงเรียกเงินคืน เนื่องจาก

3.2.1 จำนวนเข็มที่ผู้รับจ้างเสนอ มากกว่าแบบ (ผิดข้อเท็จจริง)

3.2.2 ราคาเข็มต่อหน่วย ต่ำกว่า ราคากลางมาก และมีการงดตอกเข็ม ราชการหัก

เงินคืนค่าเข็มได้น้อยทำให้จ้างในราคาแพง

3.2.3 ผู้รับจ้างเสนอราคาครุภัณฑ์ซ้ำซ้อน / เกินกว่าแบบรูปรายการกำหนด

ทั้งนี้ข้อสังเกตเกี่ยวกับงานจ้างก่อสร้าง ที่ถูกหักหัวงเรียกเงินคืน มีมูลค่าสูง และกรณีที่ไม่อาจไล่เบี่ยขอรับคืนจากผู้รับจ้างได้ ด้วยเหตุเอกสารแนบท้ายสัญญามีความขัดแย้งกัน ต้องเรียกเงินคืนจากผู้รับผิดชอบแล้วแต่กรณี
